

Preek Breukelen
zondag 24 juni 2018, 1^e van de zomer
Job 30:15-26, 38:1 & Marcus 4:35-41

‘En de HEER antwoordde Job vanuit een storm...’

Gemeente van Jezus Christus,

De eeuwen door heeft men in het geloof geworsteld met die ene grote vraag: Hoe kan het dat we spreken over een almachtige en algoede God terwijl we in deze wereld omringd worden door rampspoed, oorlog en dood? En je hoort dan ook geregeld mensen in boosheid en of juist in diepe wanhoop vragen waar die God dan is als Hij zichzelf ‘liefde’ durft te noemen. Voor veel mensen is dit reden genoeg om God de rug toe te keren, om het heil elders te zoeken. Wat voor nut heeft het om de Eeuwige te prijzen en te eren als Zij toch niet van zich laat horen? Waar is God te vinden in de voortdurende strijd in Syrië? Waar is God te vinden als vluchtelingen verdrinken in de Middellandse Zee? Waar was God toen de MH17 neergehaald werd? Waar was God in Auschwitz? We zouden daar zo graag een antwoord op hebben. Waar is God in het lijden? Waarom laat God ons lijden? Vragen die ook automatisch naar voren komen wanneer we lezen uit het boek Job. Maar ook in het boek Job zullen we niet dat ene antwoord vinden dat we zoeken. Maar misschien wel een richting die bevrijdt.

Zoals ik in de inleiding al zei, is Job oneindig zwaar getroffen in zijn leven, in zijn zijn. *‘Verschrikkingen storten zich over me uit, mijn eer wordt weggevaagd als door de wind, als een wolk vervliegt mijn aanzien’*, zo klinkt Job’s klacht in onze lezing. Hij lijkt volledig onmachtig, overgeleverd aan de goden, speelbal van een sinistere hemelse weddenschap. Job zit in zak en as. Drie vrienden zoeken hem op. Eerst is er een zwijgen van zeven dagen en zeven nachten. En dan volgt het spreken. Veertig hoofdstukken lang vinden er gesprekken plaats. Er komt later zelfs nog een vierde vriend bij. En er klinken lange monologen van Job en zijn vrienden. De vrienden lijken niet verlegen te zitten e spreken grote woorden van een schijnbaar zeker weten. Job lijkt hier niet aan mee te doen. Job redeneert niet. Job klaagt. Zijn klacht legt hij met harde woorden voor God neer. Hij klaagt God aan, hij vloekt, hij tiert. Wat heeft hij immers nog te verliezen? Alle ellende stort zich over hem heen. Zijn leven stroomt uit hem weg. Hij is neergesmeten in het slijk. *‘Nou, God, waar ben je dan?’ Ik roep U om hulp, maar U antwoordt niet; ik sta voor U, maar U wilt mij niet zien. U bent wreed voor mij geworden, met al uw kracht hebt U zich tegen mij gekeerd.* Wat is het nut van dit leven? Wat is het nut van geloven? Wat baat het te vertrouwen op de Eeuwige? Wat maakt het dan nog uit of je trouw bent en rechtvaardig als God toch niet naar je hoort en enkel de dood je loon is. Ook al kies je de weg van het goede en gaat je hart uit naar wie in nood zijn en wie behoeftig zijn: het lijkt niets te helpen.

De klacht van Job is herkenbaar voor mensen die de diepe ervaring van onmacht kennen, van dreiging en van dood. Als je je hele leven heb geleefd in godsvertrouwen en het noodlot valt over je heen, waar is dan die God? Gelukkig zijn er nog maar weinigen die zouden belijden dat het kwade, dat ziekte, dood en rampspoed ook van God komen, als straf of als resultaat van hemelse willekeur. Maar ook al belijden wij

dat misschien niet meer en zien wij de ellende in de wereld als een gegeven waarin wij onze weg moeten zoeken dan zouden we God nog steeds met onze vragen kunnen bestormen, Hem in onze onmacht en onze boosheid aanklagen. Want als enkel het goede van Hem komt, waar is dan goede dan? Waarom ontbreekt ons en zoveel mensen op deze aarde het goede dan zo? Zijn wij niet in vertrouwen de weg van de liefde gegaan? Waar blijft dan Gods licht in onze duisternis? En uiteindelijk doen wij vaak precies wat de vrienden van Job doen: wij gaan redeneren, wij gaan vertellen hoe het zit met God, we bedenken er theorieën over omdat wij antwoorden willen, omdat wij niet durven te leven met vragen, niet durven te leven bij het mysterie.

Na alle monologen en dialogen neemt God zelf het woord en antwoordt Hij vanuit een storm, zoals er staat aan het begin van hoofdstuk 38. Ook wel mooi omschreven dat het antwoord van de Eeuwige vanuit een storm komt; alsof God juist in de storm van het leven en de storm waarin mensen ten onder dreigen te gaan het woord neemt en vertelt hoe Hij aan het begin van de schepping stond, hoe Hij ook aan het begin van nieuwe schepping zal staan. Als God zijn grote monoloog uitgesproken heeft, ontsteekt Hij in woede tegen de vrienden van Job omdat zij niet juist over Hem gesproken hebben. Niet juist zoals zijn dienaar Job. Zeg maar, dienaar Job die vloekend en tierend in onmacht en boosheid God aanklaagde. De vrienden krijgen de opdracht om offers te brengen en Job moet voor hen bidden, moet voorbede voor hen doen. Dat zal hun redding zijn. De vrienden van Job hebben namelijk in het hele boek, in al die lange monologen niet *met* God gesproken maar enkel *over* God. En alle woorden die zij spraken waren als oordelen over de lijdende mens. ‘Je zult het wel verkeerd gedaan hebben’. ‘Er zal wel ergens zonde zijn’. ‘God is rechtvaardig, aan Hem kan het niet liggen’. En ga zo maar door. Woorden *over* God. Tijdelijke woorden. Job daarentegen heeft voortdurend *met* God gesproken. Ja, klagend en tierend. Maar hij heeft God niet de rug toegekeerd, hij heeft God niet verlaten. Hij is in gesprek gebleven en heeft ook vrijelijk God ter verantwoording geroepen. Daarom zal Job bidden omdat hij de enige is die contact heeft met de Eeuwige.

Het verhaal over de leerlingen van Jezus en de storm op het meer is welbekend en vinden we in verschillende versies terug in de evangeliën. De leerlingen die in een bootje het water over varen en in slecht weer terecht komen en dreigen ten onder te gaan. Het is het verhaal van de gemeente die op weg gezet wordt naar de overkant, naar nieuwe werkelijkheid, naar een wereld andersom. Het is het verhaal van mensen die gegrepen door de droom van liefde en de komst van Gods koninkrijk de stap durven te zetten om op het woord van Jezus door het leven te gaan. Het is prachtig zoals Marcus het beschrijft. Het is avond geworden. Met andere woorden, de duisternis is nabij. En Marcus spreekt niet over het *meer*, maar gebruikt het grotere woord *zee*. Het zeewater als beeld van chaos en dood. En naast duisternis en doodse chaos steekt er ook nog een storm op. De ellende is compleet. Vol vertrouwen gingen de leerling op weg, op het woord van Jezus. Maar met Job kunnen ze terecht zeggen: *ik hoopte op het goede, maar het kwade kwam, het licht verwachtte ik, maar de duisternis brak aan.....* Jezus ligt te slapen in de boot. De leerlingen maken hem wakker met de klacht: *Meester, kan het U niet schelen dat we vergaan?* Dit verhaal is geschreven voor de jonge christelijke gemeente in Marcus’ tijd. Een gemeente die op weg gegaan is, maar het moet doen zonder de lijfelijke aanwezigheid van Jezus. Hij is niet meer. En de meeste mensen moeten het enkel doen met de verhalen over Hem. De stuurman ontbreekt. En levend als

jonge gemeente, op de weg van de liefde, midden op de zee van de wereld, steken de stormen op en dreigen ze te verdrinken in de chaos van de weerstand en de haat. Dreigen ze te verdrinken in de chaos van het eigen hart, het wankel vertrouwen, het terugverlangen naar het oude bestaan. Hoe herkenbaar ook in ons gelovig bestaan. Wat heb je aan geloven als de stuurman slaapt? Maar slaapt Hij werkelijk of houden we Hem slapend omdat we zelf de weg wel weten? Zijn wij in onze hoogmoed en schamele vertrouwen in slaap gesukkeld, terwijl wij wakend de nieuwe morgen tegemoet moeten zien? Moeten we juist niet voortdurend het contact houden? *Meester, kan het U niet schelen dat we vergaan?*

Waarom zou je dat contact willen blijven onderhouden? Ogenschijnlijk lijkt er onder de hemel weinig te veranderen met of zonder God, met of zonder stuurman Jezus. Zien wij ons eigen leven dan verschilt dat niet van dat van anderen. Zelfs Jezus zegt over God: *Hij laat zijn zon opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.* We kennen allemaal onze vreugdes en we kennen allemaal ons diepe verdriet. En we weten ook dat gelovigen net zo hard door rampspoed getroffen worden als niet-gelovigen of andersgelovigen. Daar helpt geen gebed tegen. Of toch wel? Niet het gebed dat vraagt om het lot te vermijden. Niet het gebed dat vraagt om persoonlijke voorspoed. Niet het gebed dat denkt dat ziekte of dood vermeden kunnen worden. Maar wel het gebed dat de lijnen open houdt naar de hemel. Het gebed dat soms vloekend en tierend, vragend en smekend, om leiding vraagt, om troost, om nabijheid, om een antwoord of tenminste een klein lichtpuntje dat de moed doet opleven en het vertrouwen teruggeeft dat er een nieuwe morgen zal zijn ondanks alles.

Ik heb voldoende vragen in dit leven. De grootse misschien wel waarom er leven is. Wat is de reden van dit alles? Een vraag die te groot is voor menselijke antwoorden en ook bij mij zal blijven bestaan in het mysterie. Het leven is een gegeven. En in dat leven is er geen God die straft of beloont. Dat leven ontvangen wij. Wat de aarde geeft ontvangen wij. En daar moeten we het mee doen. Wat het geloof benadrukt is dat wij in dit leven nog iets ontvangen, iets onontbeerlijks, namelijk: elkaar. Dit leven leven wij niet alleen. Wij leven samen in verbanden die ons helpen om te dragen wat gedragen moet worden. Een gegeven van dit leven is dat er noodlot is, dat er stormen zijn, dat er rampen gebeuren, dat er ziektes zijn, dat de dood ons treft. Maar de grootste ramp zou zijn wanneer wij elkaar in die soms diepe duisternis zouden ontbreken. We vergeten het wel eens. En we vergeten God wel eens. Want hebben wij bij dit gegeven de Eeuwige wel nodig?

Mijn geloof is een geloof van visioenen. Huub Oosterhuis zou zeggen dat ons geloof twee woorden kent: *en toch*. In alles wat er in deze wereld gebeurt, in alles waarin wij tot in het diepste van ons wezen geraakt worden door droefheid en ellende, zegt ons geloof: *en toch*... Hoe hopeloos deze wereld ook lijkt en hoe we soms ook lijken te vechten tegen de bierkaai. Hoe zouden wij persoonlijk iets kunnen veranderen aan het wereldtoneel? En zien we ook niet dat waar de ene brandhaard geblust is, elders nieuwe haat de menselijkheid vermoordt? Het geloof zegt: en toch! En toch zal het anders zijn. En toch is er iets geopenbaard van nieuwe werkelijkheid. En toch heeft die Bron van leven en liefde zich laten zien. En toch krijgt de toekomst telkens nieuwe gestalte in mensen, wordt Gods liefde opnieuw vlees en bloed. In dat vertrouwen klinkt ons gebed,

niet als een vraag om een wonderlijk ingrijpen door de hemel maar als een verbonden blijven bij de Bron van leven en liefde. Midden in de chaos zoeken naar leiding, naar het goede, naar het scheppende. Actief zoeken naar antwoorden, naar richting, naar licht, naar liefde. Als het ware midden in de storm God horen spreken. En toch... We kunnen in dit leven in confrontatie met alles wat ons benauwt en angstig maakt het contact met de hemel verbreken. 'God is er toch niet.' Of we kunnen de communicatielijnen open houden in het vertrouwen dat de liefde ons zal veranderen, de wereld zal veranderen.

De Maaltijd is een communicatielijijn, waarin Christus als een mysterie tot ons komt. Dat wij in het delen van brood en wijn deel mogen worden van het grote mysterie, deel worden van dat ene lichaam dat liefde is. Gods grote Woord in de storm van deze wereld, de storm van ons bestaan. Zoals Jezus de mens nabij was en zich in liefde brak, zo mogen wij mensen nabij zijn in onze bereidheid ons voor elkaar te breken. In liefde. Verbonden in zijn lichaam, als vleesgeworden goddelijk Woord. Wij, breekbare mensen, soms vloekend en tierend in onmacht, toch geraakt door een visioen van een wereld andersom, waar liefde regeert en God onder ons woont.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.